

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Theophili Raynavdi, Ex Soc. Iesv. Erotemata De
Malis Ac Bonis Libris, Deque Ivsta Avt Inivsta, eorumdem
confixione**

Raynaud, Théophile

Lvgdvni, 1653

V. Magicine libri configendi?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11141

Machiauellianis, Hieronymus Osorius in *Regis institut. & de Christian. nobilit.* lib. 3. Posseuinus lib. 16. *Biblioth. cap. 5.* Menoch. in *Hierop.* Sepulveda in *opere de militari discipl.* Adamus Gontzen in *Polit.* passim, Petrus Gregor. lib. 13. de *Republ. cap. 12. à num. 21.* & vir doctissimus, nec mihi absque candoris & virtutum doctrinaque elogio nominandus, Henricus Wangnerech lib. 2. & 3. *vindictiarum politicarum contra Scioppium.* Docet Machiauellus illis libris, satis esse, pietatem, religionem, humilitatem, simulatione preesferre; quò flauerint venti, eò obuertendam esse nauem, cum necessitas tulerit, intrepidè peccandum esse; Principes probare debere falsa miracula in populo, ad populum, quo res feret, excitandum. Et in eundem finem reuelationes falsas tanquam à Deo derivatas, confingendas esse, & spargendas in vulgus: fato agi, & regi omnia, belli iustitiam, in ea quam sibi quisque statuit necessitate consistere; Principi ut omnem spem pacis praecidat, violandos esse insignibus iniuriis aduersarios; speciosum pretextum iis quos Princeps punire velit, esse obtendendum; factiones esse alendas inter subditos; prauis moribus implendam esse ciuitatem, aut prouinciam quam sine bello ulcisci velit; datae fidei habendam esse rationem, quamdiu commodum est; humanam animam, eadem cum anima bruti mortalitate cadere, & perire censebat. Idque non occultè mussabat, sed spargebat in vulgus, ut Catharinus supra notat: rectè addens has esse Diaboli fistulas, per quas loquitur, & improvidos plerosque dementat. At exitus impiissimi nebulonis metuendus est eius æmulatoribus; nam blasphemans euomuit reprobum spiritum. Sunt eiusdem genij, quotquot omnem religionem, habent veluti indifferentem.

Claudo eo Nazianzeni initio, quo Iambicum secundum orditur,

*Pereant profani, qui Deum summum negant;
Tantàmque mundi, (verba quàm nulla explicent),
Concinnitatem, cuiuspiam causæ dare,
Quæ cuncta faciat, seruet & cuncta, abnuunt.*

Nec ipsi tantùm iustum Dei iudicium sint experti, sed eadem sorte sint eorum codices: hoc est, pereant ipsi quoque, ita ut nihil tam exitialis, tam detestandæ doctrinæ, vspiam sit reliquum.

EROTEMA V.

Magicine libri configendi.

47. **M**agicæ, (atque aded etiam magicorum librorum,) Apuleius in *Apolo-*gia, ut Magicæ sibi impactam dicam amoliretur, duplicem proponit notionem. Vnam, qua *Magus* idem apud Persas sonat, quod Latine *Sacerdos*; ita ut aliud non sit Magum esse, quàm ritè nosse, scire, atque callere leges cæremoniarum, fas sacrorum, ius religionum. Sic enim Platonem notat idem Apuleius, magiam interpretatum *ἱερῶν διατάξαι*, cum commemorat quibusnam disciplinis puerum regium adolescentem Persæ imbuerent. In quam rem fusè ex variis antiquis Briffonius lib. 2. de *regno Persarum*, exponens Magorum munia. Hanc ergo Magicam, piam, & diuinitiscentem,

niscientem, iam inde à Zoroastre & Oromazo autoribus suis, nobilem cœli-
rum antistitam, ait Apuleius, artem esse Diis immortalibus acceptam, colendi
eos ac venerandi pergnaram. Atque ita libros huiusmodi magicos, non dam-
nandos, sed peruolutandos censet. Alteram *Magi* notionem profert, qua
more vulgari, eum propriè Magum existimant, qui communione loquendi
cum Diis immortalibus, ad omnia quæ velit, incredibili quadam vi cantam-
inum polleat: additque, ferè communi quodam errore imperitorum, Phi-
losophis obiectari, vt qui prouidentiam mundi curiosius vestigant, & impen-
sùs Deos celebrant, eos verò vulgò *Magos* nominent; quasi facere etiam
sciunt, quæ sciunt fieri, vt olim fuere Epimenides, & Orpheus, & Pythago-
ras, & Ostanes. Huius itaque Magiæ libros, æquè ac magiam ipsam, non
nisi communi errore imperitorum, vocari in inuidiam, ac damnari, arbitratur
Apuleius.

Explosa Magiæ distinctio, Apuleiana.

Verùm omnis hæc eius distinctio, vana & auersanda est. Vt enim contra
eum dixit S. Augustinus 8. *Ciuit. cap. 19.* [Cur tam grauiter ista plectuntur
seueritate legum, si opera sunt Numinum colendorum?] Agit de artibus
magicis, atque operibus, eo sensu vsurpatis, quem Apuleius approbavit
tanquam genuinum. Itaque exploso infamis Magi, de Magia librisque ma-
gicis iudicio, (nam & ei Magiam carò vanisse, nec per eam ab humili sorte
exemptum esse, tradit *epist. 5.* S. Augustinus,) solidiora proferamus. Aliter
ergo de Magia, & libris magicis distinguendum est. Aliqui enim spectant ad
Magiam naturalem, aliqui ad panurgicam, quæ est distinctio Magiæ, in qua
aperienda multus est Calasiris *lib. 6. histor. Ethiop. Heliodori,* & Ioan. Picus *initio*
Apologia.

48.

Libri de Magia naturali, haud improbandi.

Priores, si non prætergrediantur fines suos, non est quòd configan-
tur: sunt enim rerum naturalium vires permultæ, vulgò abditæ, quas
viri istiusmodi rerum studiosi, longa cura scrutati, vsuue edocti, char-
tis committunt citra periculum vllum, imò cum fructu non modico, &
cum laude. Et ita rectè statuit Victoria *relett. de Magia num. 7. & 8.* Me-
dina 2. *paran. cap. 7.* Perer. *lib. de Magia, cap. 3.* Franciscus Picus 7. *de*
prænot. cap. 7. Sixtus Senensis *lib. 2. Bibl. v. Curiosarum artium libri.* Pineda
lib. 3. de Salom. cap. 23. Et præiucrant antiqui, hanc Magiam agnoscentes
vitiij expertem, imò laudantes. Multos adducit Langius *lib. 1. epist. medic.*
in 72. & lib. 2. epist. 46. [Veram quidem illam Magiam, (inquit Philo *lib.*
de special. leg.) hoc est, perspicuam scientiam, per quam naturæ opera
cernuntur clariùs, vt honestam experendamque, non plebeij solùm se-
ctantur, sed etiam Reges Regum maximi, præsertim Persici, tam curiosi
harum artium, vt regnare non liceat, nisi cum Magis versato familia-
riter.]

49.

50. Hac arte vsum Apollonium Tyaneum, scribunt nonnulli, vt Euseb. 4. *prepar. cap. 1.* & Medina 2. *paren. cap. 7.* Quanquam, si nullam præterea aliam Magiam in Apollonio agnoscunt, hallucinantur apertissimè. Et doleo, planè ita de Apollonio visum Iustino, aut, (quisquis est alius,) autori *qq. ad Orthod. in 24.* mera enim naturali Magia vsum Apollonium prodit. Sed quæ de Apollonio dicuntur apud Eusebium in opere contra Hieroclem, præsertim in confutatione *lib. 7.* & apud Lactantium in eiusdem Hieroclis castigatione, quam suppresso Hieroclis nomine instituit *lib. 5. cap. 3.* Apollonium panurgum, & infamis Magiæ scientem, planè euincunt. Idem pronunciandum censeo de aliis plerisque antiquis, quos hac vna Magia clariuissè, nonnulli censent apud Medinam 2. *paren. cap. 7.* cuiusmodi referunt fuisse Tespionem apud Gymnosophistas, Hiarcham apud Bractmanas, Buddam apud Babylonios, Abbarim apud Hyperboreos, Zoroastrem apud Persas, Zamolxidem apud Thracas, quibus benè multos ex sua mente addit idem Medina. Ego, (vt dixi,) idem de his quoque pronuncio; nec dubito quin si vera sunt, quæ de eis sunt prodita, inter panurgos, & damnatæ Magiæ professores sint recensendi, cum referantur de eis pleraque planè superantia omnem naturalium causarum ad idonea passiva applicatarum efficacitatem, qua vniuersa legitima, & merè naturalis magia continetur.

De naturali ergo Magia sincera, & impermixta, nemo litem cuiquam mouerit, & conscriptos de ea libros, nemo iure suspectos habeat, aut configat. Nihil tamen procliuus, quàm vt specioso naturalis Magiæ nomine, obtegantur quæ spectant ad Panurgicam, quo nomine Baptista à Porta Magiam, ob abditum plerisque locis fermentum non bonum, cauendam esse, obseruauit Delrio *lib. 1. Magicor. cap. 3.* de aliis plerisque lubricis eiusdem argumenti operibus pronuncians; & idem facit Franciscus Picus *lib. 7. de prauotione cap. 2.*

Qui de Magia panurgica, detestandi.

51. Magici verò libri panurgici, (qui scilicet doctrinam continent patrandi mirabilia & insolita, interuentu pacti taciti, vel expliciti cum Dæmone initi,) pabulum flammaram esse debent, siue ad Theurgiam, siue ad Goetiam pertineant, iuxta diuisionem à D. Augustino traditam 10. *Ciuit. cap. 9.* & denique ex quocumque genere sint doctrinarum illarum, quæ pertinent [ad consultationes, & pacta quædam significationum, cum Dæmonibus placita atque fœderata.] Verba sunt eiusdem S. August. *lib. 2. de doctr. Christian. cap. 20. & ibidem cap. 23.*

Quod de abolendis his libris diximus, cautum est iure perantiquo. Nam inter ipsos Ethnicos cautum fuit, ne libri istius furfuris, ad hæredes transmitterentur, vel retinerentur; sed ignibus traderentur. l. *cetera. ff. familie herciscunde.* Datum sæpe Magistratibus negotium apud Romanos, vt huiusmodi libros conquirerent, eosque cremarent; qui autem illos apud se haberent, plecterentur, legimus apud Liuium *lib. 29.* & sæpè alibi, vt videas, rectè dixisse S. Augustinum *lib. 1. de consensu Euang. cap. 9.* scripta magica, [non solum disciplinam Christianam, sed ipsam terrenæ Reipublicæ administrationem, iure

condem

condemuare.] Eodem modo contra magicam doctrinam ab Origene, (cuius verba refert,) approbatam, insurgit ex legalibus seculi scitis, Theoph. Alexand. lib. 2. Pasch. mox referendus. Nimirum, tametsi penes Christianos duntaxat, liquidè perspecta est Magiæ virulentia, atque malignitas, ideoque disciplina Christiana eam seuerissimè proscripserit; tamen filij quoque huius seculi, quorum non profus obturatus est oculus, ab ea abhorruerunt. Iudicium est Terrulliani lib. de anima, cap. 57. his verbis expressum. [Quid ergo dicemus Magiam, quam omnes penè fallaciam; sed ratio fallaciæ solos non fugit Christianos, qui spiritalia nequitiae, non quidem sociâ conscientiam, sed inimicâ scientiam nouimus, nec imitativa operatione, sed expugnatoria dominatione tractamus, multiformem hanc lucem mentis humanæ, totius erroris artificem, salutis pariter animæque vastatricem.] Verbum ab Ethnicis quoque comprobatum, de his libris magicis Poëtæ Phocylidis est, Μαγικῶν βιβλίων ἀπιχέει, *Abstine à Magicis libris.*

Inter Christianos, ab initio nascentis Ecclesiæ seruatum scimus, vt libri magici ignibus adiudicarentur. Hac enim spectat quod habet S. Lucas Actor. 19. post narratam plurimorum conuersionem ad prædicationem S. Pauli. *Multi credentium ueniebant, consistentes, & annunciantes actus suos: multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram omnibus; & computatis pretiis illorum, inuenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium. Ita fortiter crescebat uerbum Dei, & confirmabatur.* Tanquam perspicuum veræ conuersionis signum profertur, quod libros curiosarum artium incendissent, qui illis fuerant addicti. *Curiosas* porro artes, non alias ibi accipiunt S. Chrysostomus, ac Beda, & passim alij, quàm Magias panurgicas. Vocem Græcam περιεργία, quam Lucas adhibuit, sonare curiositatem in magica studia impensam, Henricus Stephanus lib. 2. schediasm. cap. 28. demonstrat ex Herodiano, & Platone. Et eodem modo Latinam *curiosi* vocem, vsurpassè Flaccum, ostendit. Itaque haud dubiè libri *curiosi*, de quibus Lucas agebat, Magiæ præfertim erant. Hermogenem Magum iussam esse à S. Iacobo libros magicos in mare abiicere, scribit Abdias in Iacobo. De S. Cypriano antea Mago, postea verò deprehensis irritis magicis præstigijs in S. Iustinam Christianam, & ipso Christiano, ac Dæmonum, & superstitionis Ethnicæ eiuratore, ita scribit Nazian. orat. 18. [Mutationis perspicuum argumentum edit, magicos enim libros publicè proponit, deque prauis thesauri imbecillitate triumphum agit: amentiam prædicat, ingentem ex illis flammam excitat, & diuturnam imposturam quæ ne vni quidem carnis flammæ opem affetre potuerat, igne absumit.] Eadem ex Eudociæ Reginæ opere metrico de laudibus S. Cypriani, exhibet Photius cod. 184. Parisiis suo tempore, librum magicum aureis mille aestimatum, (fortè quod eo pretio uenisset, aut uenire posset,) ignibus datum publicè fuisse, scribit Gerso lib. de laude scriptor. consider. 10. Similiter ignibus tradidit magicum librum S. Antoninus Florentinorum Archiepiscopus, vt in eius vita prodidit Vincentius Meinardus, narrans quo incommodo filij cuiusdam Petri tonsoris exagitarentur, quandiu improuidus Pater, librum illum apud se habuit, ac lectitauit.

Liquet impiam hanc peritiā per se sordere, eiusque proinde libros, flammis subiectis meritò exterminari, vt taceam ex alio quoque capite, iure cremandos

52.

53.

mandos esse, nempe quod magicis hisce libris hæreses ferè contineantur. Nihil enim familiarius est Mago, & hæretico, vt probat Stapletonius *orat. 1. Academica, tota, & Alphonfus de Castro lib. 1. de iusta hæreticor. punit. cap. 14.* Idem dixerat iam olim Tertull. *lib. de præscript. cap. 43.* verbis illis. [Notata sunt commercia hæreticorum cum Magis compluribus.] Pulcherrimè idem tradidit Theoph. Alex. *epist. 2. Pasch.* hinc præter cætera, Magiæ probra demonstrans,

Iuuat egregia Magiæ impugnatione à Theophilo adhibita, hunc locum de libris eius doctrinam continentibus, meritò perdendis, obsignare. Sic igitur habet, [Confundatur Origenes inter cætera flagitiorum genera quæ confingit, magicis quoque artibus patrocinium tribuens, qui in tractatibus suis, his locutus est verbis: *Ars magica non mihi videtur alicuius rei subsistentis vocabulum; sed etsi sit, non est operis mali, nec quòd haberi possit contemptui.* Hæc dicens, vtrique fautorem se esse demonstrat Elimæ Magi, qui Apostolis repugnauit, & Iamnæ atque Mambrae, qui Moyfi magicis artibus restiterunt. Sed nullas Origenis patrocinium habebit vires; quia Christus Magorum præstigias suo deleuit aduentu. Respondeat nouæ impietatis assertor, immò apertè audiat, si non est malum ars magica, non erit malum, & idololatria, quæ artis magicæ viribus nititur. Quod si malum est idololatria, malum erit & ars magica, ex qua subsistit idololatria. Cùm autem idololatria, Christi maiestate deleta sit, indicat & parentem suam artem magicam, secum pariter dissolutam, Propheta super hoc liquidò proclamante: *Sto nunc incantationibus tuis, & multis veneficiis tuis, quæ didicisti ab adolescentia tua, si poterint prodesse tibi.* Cùm igitur hæc Prophetarum scripta testentur, & nullus vnquam ausus sit memoriæ prode, Magorum artes inter optima quæque numerandas; leges quoque publicæ, Magos, & maleficos puniant, scire non possum, qua ratione impulsus Origenes, qui Christianum se iactat, Sedechiæ pseudoprophetae æmulator existens, cornua sibi ferrea fecerit, quibus contra dogmata veritatis, armatus incedat; nec sapiat quicquam de cœlesti Hierusalem, neque imitetur Moysen, & Danielelem, Petrumque, & alios Sanctos, qui contra Magos, & incantatores quasi in acie stantes, infesso certamine dimicarunt.] Sic ille aduersus Origenem, tanquam Magorum patronum: cuius tamen laculenta aduersus Magos, & acceptam ab eis notitiam, disputatio, legi apud eum potest *homil. 16. in Numer.*

EROTEMA VI.

*Libri Astrologici, fatariorum, onirocritici, chiro-
mantic, & quomodolibet diuinatorij, an
damnandi?*

54. **C**omes Magiæ est Astrologia, vt Nazianzenus affirmat *orat. 3.* describens Iuliani Apostatae studia Asiatica, post Gallum fratrem à Constantio Cæsarem renunciatum. Imò per Astrologiam facilè proludi Atheismo, æquè
ac